

Nâng cao chất lượng đội ngũ luật sư, đoàn luật sư Thành phố Hà Nội đáp ứng yêu cầu xây dựng, hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam

ThS. TRẦN THỊ THU

Đoàn Luật sư Thành phố Hà Nội; Email: luatsutranthu@gmail.com

Tóm tắt: Trong bối cảnh thực hiện các nghị quyết cải cách tư pháp của Đảng và Nhà nước để xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam, đội ngũ luật sư - với vai trò bảo vệ công lý, quyền con người và quyền công dân - trở thành lực lượng hỗ trợ tư pháp quan trọng. Tại Thủ đô Hà Nội, yêu cầu nâng cao chất lượng đội ngũ này trở nên cấp bách. Bài viết phân tích cơ sở lý luận, quan điểm của Đảng và Nhà nước, đánh giá thực trạng hoạt động của luật sư tại Hà Nội: Những thành tựu, tồn tại và nguyên nhân. Trên cơ sở đó, đề xuất các giải pháp nhằm xây dựng đội ngũ luật sư Hà Nội có bản lĩnh chính trị, đạo đức nghề nghiệp và chuyên môn vững, đáp ứng yêu cầu cải cách tư pháp, hội nhập quốc tế và xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa.

Từ khóa: luật sư; Đoàn Luật sư Hà Nội; Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa.

1. Những vấn đề chung về đội ngũ luật sư, Đoàn luật sư Thành phố Hà Nội trong xây dựng, hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam

Vai trò của luật sư trong Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam

Về mặt lý luận, chủ nghĩa Mác - Lênin khẳng định rằng pháp luật là công cụ để Nhà nước quản lý xã hội, bảo vệ lợi ích chung và duy trì trật tự xã hội. Một Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa không thể thiếu các thiết chế hỗ trợ tư pháp, trong đó có luật sư - những người trực tiếp làm cho quyền được bảo vệ và quyền được tiếp cận công lý trở thành hiện thực. Tư tưởng Hồ Chí Minh nhiều lần nhấn mạnh vai trò quan trọng của pháp luật và người làm công tác pháp luật. Người khẳng định: "Pháp luật phải thẳng tay trừng trị những kẻ bất liêm, bất kể kẻ ấy ở địa vị nào"⁽¹⁾. Điều đó cho thấy, muốn bảo vệ công lý, phải có một đội ngũ luật sư trong sạch, có bản lĩnh, dám đấu tranh cho lẽ phải, cho cái đúng.

Trong Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa, pháp luật phải bảo đảm dân chủ, công bằng, phản ánh lợi ích và nguyện vọng của nhân dân. Pháp luật mang bản chất nhân dân sâu sắc, bảo vệ quyền và lợi ích chính đáng của nhân dân, đồng thời duy trì kỷ cương, trật tự xã hội. Ở đó, pháp luật giữ vị trí tối thượng,

mọi tổ chức và cá nhân đều phải tuân thủ, không có ngoại lệ. Trong bối cảnh đó, luật sư, với chức năng bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của công dân, chính là một trong những chủ thể quan trọng để bảo đảm công bằng, khách quan và thượng tôn pháp luật, đồng thời là cầu nối giữa Nhà nước và nhân dân, góp phần hiện thực hóa các quyền con người, quyền công dân được Hiến pháp ghi nhận. Luật sư không chỉ "bảo vệ thân chủ" mà còn góp phần vào việc hoàn thiện hệ thống pháp luật, nâng cao ý thức pháp luật của xã hội, xây dựng nền văn hóa pháp lý tiên tiến, hiện đại.

Trong thực tiễn, vai trò của luật sư được thể hiện trên nhiều phương diện.

Thứ nhất, trong hoạt động tố tụng, luật sư tham gia với tư cách bào chữa, bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của bị can, bị cáo, đương sự, đồng thời giúp cơ quan tiến hành tố tụng tìm ra sự thật khách quan của vụ án. Sự có mặt của luật sư góp phần nâng cao chất lượng tranh tụng, bảo đảm tính dân chủ và công bằng trong xét xử.

Thứ hai, trong lĩnh vực tư vấn pháp luật, luật sư đồng hành cùng người dân, doanh nghiệp và cơ quan nhà nước trong các giao dịch, hợp đồng, dự án... giúp hạn chế rủi ro, ngăn ngừa vi phạm pháp luật.

Thứ ba, thông qua hoạt động phổ biến, trợ giúp pháp lý miễn phí, luật sư giúp nhân dân hiểu biết và

tuan thủ pháp luật tốt hơn, củng cố niềm tin của nhân dân vào pháp luật và hệ thống tư pháp. Ngoài ra, luật sư còn tham gia phản biện xã hội, đóng góp ý kiến xây dựng pháp luật, góp phần hoàn thiện thể chế, chính sách.

Như vậy, trong Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa, luật sư không chỉ là người làm dịch vụ pháp lý mà thực chất là lực lượng trí thức pháp lý góp phần bảo vệ công lý, thúc đẩy dân chủ, phát triển xã hội công bằng, văn minh.

Quan điểm của Đảng và Nhà nước về luật sư, phát triển đội ngũ luật sư

Đảng và Nhà nước ta luôn khẳng định việc phát triển đội ngũ luật sư là yêu cầu khách quan của sự nghiệp xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế.

Nghị quyết số 49 - NQ/TW ngày 2/6/2005 của Bộ Chính trị về Chiến lược cải cách tư pháp đến năm 2020 đã đặt ra yêu cầu: "Xây dựng đội ngũ luật sư có phẩm chất chính trị, đạo đức nghề nghiệp, có trình độ chuyên môn cao, đủ khả năng tham gia tranh tụng, đáp ứng yêu cầu cải cách tư pháp và hội nhập quốc tế"⁽²⁾. Đây là định hướng chiến lược, có giá trị lâu dài và mang tính toàn diện.

Văn kiện Đại hội XIII của Đảng nhấn mạnh: "Hoàn thiện hệ thống pháp luật, cơ chế kiểm soát quyền lực nhà nước, nâng cao hiệu lực, hiệu quả thực thi pháp luật, bảo đảm quyền con người, quyền công dân; xây dựng nền tư pháp chuyên nghiệp, hiện đại, công bằng, nghiêm minh, liêm chính, phục vụ nhân dân và Tổ quốc"⁽³⁾. Trong bối cảnh đó, luật sư là lực lượng giữ vai trò quan trọng để bảo đảm pháp luật được tuân thủ và quyền công dân được bảo vệ.

Tiếp đó, Nghị quyết số 27 - NQ/TW ngày 9/11/2022 về xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam đến năm 2030, định hướng đến năm 2045, nhấn mạnh: "Phát triển đội ngũ luật sư, công chứng viên, thừa phát lại và các chức danh hỗ trợ tư pháp khác đủ về số lượng, vững về chất lượng, có bản lĩnh chính trị, phẩm chất đạo đức nghề nghiệp, đáp ứng yêu cầu cải cách tư pháp và hội nhập quốc tế"⁽⁴⁾. Như vậy, xây dựng đội ngũ luật sư vững mạnh đã trở thành một nhiệm vụ chính trị trọng tâm trong chiến lược phát triển đất nước.

Song song với đó, Luật Luật sư năm 2006 (sửa đổi, bổ sung năm 2012) cùng các quy định pháp luật

liên quan đã cụ thể hóa vai trò và trách nhiệm của luật sư, khẳng định luật sư là người "góp phần bảo vệ công lý, phát triển kinh tế - xã hội, xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa, xã hội dân chủ, công bằng, văn minh"⁽⁵⁾. Đây chính là sự thể chế hóa chủ trương của Đảng, đồng thời là căn cứ pháp lý để triển khai các giải pháp nâng cao chất lượng đội ngũ luật sư trong thực tiễn.

Có thể khẳng định rằng, quan điểm của Đảng và Nhà nước về luật sư mang tính nhất quán, xuyên suốt: Xây dựng đội ngũ luật sư không chỉ nhằm đáp ứng nhu cầu pháp lý của nhân dân và doanh nghiệp, mà còn là lực lượng trực tiếp góp phần vào công cuộc xây dựng nền tư pháp dân chủ, hiện đại, phục vụ sự nghiệp đổi mới, phát triển và hội nhập quốc tế của đất nước.

Yêu cầu nâng cao chất lượng đội ngũ luật sư từ thực tiễn Hà Nội.

Thủ đô Hà Nội - với vai trò là trung tâm chính trị, hành chính, kinh tế, văn hóa, giáo dục, khoa học, và hội nhập quốc tế của cả nước - đặt ra những yêu cầu đặc biệt cao đối với đội ngũ luật sư.

Với quy mô dân số lớn, mức độ đô thị hóa cao, cùng hàng loạt doanh nghiệp trong nước và quốc tế, tập đoàn kinh tế, tổ chức hành chính - nhà nước và tổ chức quốc tế đặt trụ sở tại đây, nhu cầu về dịch vụ pháp lý chất lượng cao rất lớn và đa dạng.

Sự gia tăng các vụ tranh chấp kinh tế, thương mại, dân sự, lao động, đầu tư với yếu tố nước ngoài đòi hỏi luật sư tại Hà Nội không chỉ am hiểu pháp luật trong nước mà còn cần có năng lực cạnh tranh quốc tế, hiểu biết về pháp luật quốc tế và kỹ năng hành nghề phù hợp với bối cảnh toàn cầu hóa.

Trong bối cảnh hội nhập sâu rộng, khi Hà Nội ngày càng thu hút đầu tư trực tiếp nước ngoài (FDI) và phát triển kinh tế - xã hội mạnh mẽ, việc nâng cao năng lực chuyên môn, kỹ năng ngoại ngữ, hiểu biết pháp luật quốc tế và tinh thần nghề nghiệp của luật sư là yêu cầu không thể thiếu - vừa để đáp ứng thực tiễn, vừa thể hiện trách nhiệm chính trị của đội ngũ hành nghề pháp lý tại Thủ đô.

Trước hết, Hà Nội là nơi thường xuyên phát sinh các tranh chấp kinh tế - thương mại có quy mô lớn, nhiều vụ việc có yếu tố nước ngoài, đòi hỏi luật sư phải có năng lực am hiểu pháp luật quốc tế, thành thạo ngoại ngữ, kỹ năng tranh tụng hiện đại. Thực tế những năm qua cho thấy, một số vụ tranh chấp

thương mại quốc tế của doanh nghiệp Hà Nội đã phải nhờ tới luật sư nước ngoài do hạn chế về chuyên môn và ngoại ngữ của luật sư trong nước. Đây là một thách thức nhưng đồng thời cũng là yêu cầu cấp bách phải nâng cao năng lực hội nhập của luật sư Hà Nội.

Thứ hai, Hà Nội là địa phương có nhiều vấn đề xã hội nhạy cảm và phức tạp liên quan đến đất đai, môi trường, lao động, dân cư đô thị. Luật sư Hà Nội không chỉ giải quyết tranh chấp mà còn phải tích cực tham gia công tác phổ biến, tuyên truyền pháp luật, trợ giúp pháp lý miễn phí cho người nghèo, người yếu thế, góp phần ổn định xã hội, củng cố niềm tin của nhân dân vào pháp luật.

Thứ ba, Hà Nội là địa bàn đi đầu trong triển khai cải cách tư pháp, do vậy, đội ngũ luật sư của Thủ đô phải thực sự mẫu mực về bản lĩnh chính trị, phẩm chất đạo đức nghề nghiệp và năng lực chuyên môn. Chỉ khi luật sư Thủ đô phát huy tốt vai trò trong bảo vệ công lý, bảo vệ quyền con người, quyền công dân thì mới xứng đáng với vị trí trung tâm của cả nước.

Cuối cùng, xu thế hội nhập quốc tế ngày càng sâu rộng, nhất là khi Việt Nam tham gia nhiều hiệp định thương mại tự do thế hệ mới, đặt ra yêu cầu phải xây dựng một đội ngũ luật sư Hà Nội có trình độ ngang tầm quốc tế, đủ khả năng tham gia tư vấn, tranh tụng trong các vụ việc phức tạp liên quan đến thương mại, đầu tư, sở hữu trí tuệ, công nghệ cao, thương mại điện tử. Đây không chỉ là yêu cầu đối với sự phát triển của Thủ đô mà còn đối với lợi ích quốc gia, dân tộc.

Như vậy, từ thực tiễn phát triển năng động và hội nhập của Hà Nội, có thể thấy rõ yêu cầu nâng cao chất lượng đội ngũ luật sư không chỉ là tất yếu khách quan, mà còn là nhiệm vụ chính trị, pháp lý quan trọng, có ý nghĩa chiến lược đối với sự phát triển bền vững của Thủ đô và cả nước.

2. Thực trạng đội ngũ luật sư Đoàn Luật sư Thành phố Hà Nội hiện nay

Về kết quả đạt được

Trong những năm qua, đội ngũ luật sư thuộc Đoàn Luật sư Thành phố Hà Nội đã có bước phát triển mạnh mẽ, phản ánh đúng vai trò tiên phong của Thủ đô - trung tâm chính trị, kinh tế, văn hóa và pháp lý của cả nước. Về số lượng, đến cuối năm 2024, Đoàn Luật sư thành phố Hà Nội đã có gần 6.000 luật sư thành viên, gần 5.000 người tập sự hành nghề luật sư hoạt động tại trên 1.800 tổ chức hành nghề luật sư⁽⁶⁾.

Đây là lực lượng đông đảo nhất cả nước, thể hiện sức hút và vị thế đặc biệt của Thủ đô trong quá trình phát triển nghề luật sư. Đội ngũ này phân bố tương đối đa dạng trên nhiều lĩnh vực, từ tố tụng hình sự, dân sự, hành chính đến tư vấn thương mại, đầu tư quốc tế, sở hữu trí tuệ. Đây là lực lượng nòng cốt tham gia bảo vệ công lý, quyền con người, quyền công dân và lợi ích hợp pháp của Nhà nước, tổ chức, cá nhân.

Không chỉ gia tăng về số lượng, chất lượng chuyên môn của luật sư Hà Nội cũng từng bước được nâng cao. Ngày càng nhiều luật sư có trình độ sau đại học, một bộ phận đã được đào tạo, bồi dưỡng chuyên môn ở các quốc gia có hệ thống pháp luật phát triển, đủ khả năng tham gia giải quyết các vụ việc mang yếu tố quốc tế. Hình ảnh luật sư Hà Nội được nâng cao thông qua những đóng góp nổi bật ở tầm quốc gia và quốc tế. Nhiều luật sư có uy tín đã tham gia bảo chữa, bảo vệ quyền lợi hợp pháp cho các tổ chức, doanh nghiệp trong những vụ án lớn, phức tạp, có tác động xã hội rộng rãi. Một số luật sư tiêu biểu của Đoàn đã được mời tham gia tư vấn pháp lý cho Chính phủ, các bộ, ngành trung ương trong quá trình xây dựng chính sách, hoặc làm chuyên gia pháp lý trong các dự án hợp tác quốc tế. Đặc biệt, có những luật sư đã trực tiếp tham gia giải quyết tranh chấp thương mại, đầu tư quốc tế tại các trọng tài nước ngoài và tổ chức tài phán quốc tế, khẳng định năng lực cạnh tranh và vị thế mới của luật sư Việt Nam trong môi trường pháp lý toàn cầu. Đây là minh chứng cho sự trưởng thành về năng lực và bản lĩnh nghề nghiệp của đội ngũ luật sư Đoàn luật sư Thành phố Hà Nội.

Ngoài hoạt động hành nghề chuyên môn, đội ngũ luật sư Hà Nội còn thể hiện rõ trách nhiệm xã hội thông qua nhiều hoạt động hỗ trợ cộng đồng thiết thực, có ý nghĩa nhân văn sâu sắc. Trong nhiều năm qua, Đoàn Luật sư Thành phố Hà Nội đã phối hợp chặt chẽ với Sở Tư pháp, Hội Luật gia, Trung tâm Trợ giúp pháp lý Nhà nước tổ chức hàng trăm buổi tư vấn, giải đáp pháp luật miễn phí tại các quận, huyện ngoại thành, vùng nông thôn, khu công nghiệp. Đặc biệt, những hoạt động này tập trung hướng tới các đối tượng yếu thế trong xã hội như người nghèo, người dân tộc thiểu số, phụ nữ, trẻ em, người khuyết tật, lao động nhập cư đã được luật sư hỗ trợ, tư vấn miễn phí, góp phần giải quyết kịp thời nhiều vướng mắc về hôn nhân - gia đình, đất đai, lao động, bảo hiểm, hình sự.

Theo thống kê, trong 5 năm trở lại đây, Đoàn đã hoàn thành 100% án chỉ định, thực hiện hàng trăm nghìn dịch vụ pháp lý, trong đó hoạt động trợ giúp pháp lý và tư vấn miễn phí cho cộng đồng là vài chục nghìn vụ việc. Riêng năm 2023, Đoàn thực hiện 26.227 dịch vụ pháp lý, trong đó trợ giúp pháp lý miễn phí 2.983 vụ việc (theo số liệu báo cáo chưa đầy đủ). Thông qua việc cung cấp dịch vụ pháp lý năm 2023, luật sư Hà Nội đã góp vào Ngân sách Nhà nước số tiền gần 125 tỷ đồng⁽⁷⁾.

Không chỉ dừng lại ở việc tư vấn cá nhân, nhiều luật sư Hà Nội còn tích cực tham gia các chương trình phổ biến, tuyên truyền pháp luật ở cơ sở. Thông qua những buổi tọa đàm, hội nghị, phiên tòa giả định hay các cuộc thi tìm hiểu pháp luật, đội ngũ luật sư đã trực tiếp đem tri thức pháp luật đến gần hơn với người dân, giúp nâng cao ý thức pháp luật, góp phần xây dựng văn hóa thượng tôn pháp luật trong cộng đồng. Đoàn Luật sư Thành phố Hà Nội cũng đi đầu trong phong trào thiện nguyện; trong năm 2023 Đoàn đã tổ chức nhiều điểm tặng quà cho nhân dân vùng biên giới, dân tộc thiểu số, tặng 50 triệu đồng cho người dân; ủng hộ quỹ vì biển đảo Việt Nam gần 40 triệu đồng; hỗ trợ nạn nhân vụ Chung cư mini theo thông báo phát động của MTTQ thành phố gần 90 triệu đồng⁽⁸⁾. Đây là minh chứng sinh động cho thấy luật sư luôn xem việc phục vụ nhân dân, bảo vệ công lý là trách nhiệm và sứ mệnh thiêng liêng. Những hoạt động này đã góp phần lan tỏa hình ảnh luật sư Thủ đô giàu trách nhiệm xã hội, gần gũi với nhân dân.

Có thể khẳng định rằng, những đóng góp xã hội to lớn cùng uy tín nghề nghiệp ngày càng được khẳng định đã tạo nên hình ảnh đẹp về luật sư Thủ đô - những trí thức pháp lý bản lĩnh, tận tụy, giàu lòng nhân ái, luôn gắn bó mật thiết với đời sống nhân dân. Chính từ sự hòa quyện giữa trách nhiệm xã hội và chuyên môn nghề nghiệp ấy, đội ngũ luật sư Đoàn Luật sư Thành phố Hà Nội đã góp phần quan trọng vào việc củng cố niềm tin của nhân dân vào pháp luật và công lý, đồng thời khẳng định vị thế của luật sư Việt Nam trong tiến trình cải cách tư pháp và hội nhập quốc tế.

Về hạn chế

Tuy nhiên, bên cạnh những kết quả đạt được, đội ngũ luật sư Đoàn Luật sư Thành phố Hà Nội vẫn còn tồn tại một số hạn chế, gây ảnh hưởng đến hiệu quả hoạt động nghề nghiệp cũng như vai trò xã hội mà luật sư cần đảm nhiệm.

Trước hết, chất lượng của đội ngũ luật sư chưa thật sự đồng đều. Trong khi một bộ phận luật sư đã đạt trình độ cao, có khả năng tham gia tranh tụng phức tạp và tư vấn quốc tế, thì vẫn còn một tỷ lệ đáng kể luật sư hạn chế về kiến thức chuyên môn, thiếu kỹ năng hành nghề hiện đại, đặc biệt trong các lĩnh vực mới như kinh tế số, sở hữu trí tuệ, chứng khoán, thương mại quốc tế, chưa đáp ứng yêu cầu ngày càng cao của cải cách tư pháp và hội nhập quốc tế. Thực tế cho thấy, số vụ việc luật sư Hà Nội tham gia trong các vụ tranh chấp quốc tế còn khá khiêm tốn, chưa tương xứng với tiềm năng và vị thế của Thủ đô - nơi tập trung nhiều nguồn lực pháp lý và đào tạo luật học hàng đầu cả nước.

Thứ hai, trình độ ngoại ngữ và khả năng ứng dụng công nghệ thông tin của nhiều luật sư vẫn còn hạn chế. Trong bối cảnh toàn cầu hóa, ngoại ngữ, đặc biệt là tiếng Anh pháp lý, là điều kiện không thể thiếu để luật sư tham gia các hoạt động tư vấn, tranh tụng quốc tế. Tuy nhiên, Trong bối cảnh Cách mạng công nghiệp lần thứ tư và hội nhập quốc tế sâu rộng, nhiều luật sư vẫn chưa đủ trình độ ngoại ngữ, am hiểu pháp luật quốc tế để tham gia trực tiếp vào các vụ việc liên quan đến thương mại quốc tế, sở hữu trí tuệ hay đầu tư xuyên biên giới. Điều này làm giảm khả năng cạnh tranh của luật sư Hà Nội so với đồng nghiệp trong khu vực. Vì vậy, trong bối cảnh hội nhập quốc tế, đây là một thách thức lớn. Bên cạnh đó, việc áp dụng các công nghệ hỗ trợ hành nghề, như phần mềm quản lý hồ sơ, tra cứu pháp luật trực tuyến, trí tuệ nhân tạo trong phân tích hợp đồng, vẫn chưa phổ biến. Điều này khiến nhiều luật sư gặp khó khăn trong việc đáp ứng yêu cầu ngày càng cao của khách hàng và thích ứng với xu thế số hóa nghề luật sư trên thế giới.

Thứ ba, vấn đề đạo đức nghề nghiệp, tuy đa số luật sư giữ gìn hình ảnh, uy tín của nghề nhưng vẫn còn một số ít vi phạm quy tắc ứng xử, thiếu chuẩn mực trong hành nghề, gây ảnh hưởng đến uy tín chung của Đoàn. Vẫn có trường hợp luật sư vi phạm quy tắc ứng xử, lợi dụng nghề nghiệp để trục lợi, thiếu minh bạch trong quan hệ với khách hàng hoặc tham gia những hành vi trái pháp luật. Những vi phạm này tuy không phổ biến, song gây tổn hại lớn đến uy tín chung của toàn đội ngũ, làm giảm niềm tin của xã hội đối với nghề luật sư. Thực tiễn những năm gần đây cho thấy, việc xử lý kỷ luật luật sư vi phạm tuy đã

được tăng cường nhưng vẫn chưa đủ sức răn đe, chủ yếu dừng ở mức cảnh cáo hoặc nhắc nhở.

Thứ tư, công tác quản lý và giám sát hoạt động hành nghề luật sư còn chưa thật sự hiệu quả. Cơ chế đánh giá, khen thưởng, kỷ luật tuy đã được triển khai nhưng trong nhiều trường hợp vẫn còn hình thức, thiếu sức răn đe. Công tác kiểm tra, giám sát chưa thường xuyên, thiếu chiều sâu, trong khi các biện pháp khen thưởng, động viên còn chậm, chưa tạo được động lực mạnh mẽ để luật sư phấn đấu nâng cao trình độ, đồng thời cũng chưa ngăn chặn kịp thời những biểu hiện lệch chuẩn trong nghề nghiệp. Bên cạnh đó, sự phối hợp giữa Đoàn Luật sư Hà Nội với các cơ quan quản lý nhà nước đôi khi còn chưa chặt chẽ, dẫn tới tình trạng một số vụ việc liên quan đến luật sư chậm được xử lý.

Thứ năm, trách nhiệm xã hội của đội ngũ luật sư tuy đã có những kết quả đáng ghi nhận nhưng chưa đồng đều và chưa mang tính bền vững. Nhiều luật sư tích cực tham gia trợ giúp pháp lý, phổ biến pháp luật, song vẫn còn không ít người chưa dành sự quan tâm đúng mức cho hoạt động này, thậm chí xem đó là nghĩa vụ mang tính hình thức. Do vậy, những chương trình trợ giúp pháp lý miễn phí, hỗ trợ người yếu thế chưa thực sự thường xuyên, chưa có tính hệ thống, chủ yếu dựa trên nỗ lực của một số cá nhân tâm huyết. Điều này làm cho hình ảnh luật sư gắn bó với nhân dân tuy đã có nhưng chưa phát huy hết tiềm năng, chưa đáp ứng đầy đủ kỳ vọng của Đảng, Nhà nước và nhân dân.

Nguyên nhân của hạn chế

Những hạn chế còn tồn tại trong đội ngũ luật sư Đoàn Luật sư Thành phố Hà Nội không chỉ xuất phát từ những yếu tố chủ quan như sự nỗ lực rèn luyện, ý thức trách nhiệm xã hội của mỗi luật sư, mà còn gắn liền với những yếu tố khách quan như cơ chế đào tạo, quản lý, chính sách hỗ trợ nghề nghiệp. Đây là những vấn đề cần được phân tích thấu đáo để từ đó có những giải pháp đồng bộ, khả thi nhằm nâng cao chất lượng đội ngũ luật sư Đoàn Luật sư Thành phố Hà Nội trong thời gian tới.

Trước hết, công tác đào tạo, bồi dưỡng nghề luật sư chưa thật sự theo kịp yêu cầu của thực tiễn phát triển. Chương trình đào tạo hiện nay vẫn nặng về lý thuyết, thiếu những khóa huấn luyện thực tiễn chuyên sâu về kỹ năng hành nghề, đặc biệt là kỹ năng tranh tụng, tư vấn trong các lĩnh vực mới như kinh doanh

quốc tế, sở hữu trí tuệ, giải quyết tranh chấp thương mại xuyên biên giới. Ngoài ra, sau khi vào nghề, không phải tất cả luật sư đều có cơ hội hoặc được khuyến khích tham gia các khóa bồi dưỡng, cập nhật kiến thức và kỹ năng hiện đại - khiến sự "chia cách" giữa luật sư giỏi và luật sư yếu ngày càng rõ. Thêm vào đó, cơ chế nghề luật - chịu tác động lớn bởi thị trường - khiến những người mới, ít khách dễ khó tích lũy kinh nghiệm; do vậy, chất lượng tổng thể đội ngũ khó được đồng bộ. Sự thiếu hụt này khiến nhiều luật sư gặp khó khăn trong việc thích ứng với những thay đổi nhanh chóng của đời sống pháp lý trong nước và quốc tế.

Thứ hai, một thực trạng đáng lưu ý là hệ thống đào tạo và bồi dưỡng luật sư chưa chú trọng đủ đến kỹ năng ngoại ngữ chuyên ngành và kiến thức pháp luật quốc tế. Vì vậy, nhiều luật sư gặp khó khi tham gia tranh tụng quốc tế, tư vấn thương mại xuyên biên giới, hoặc xử lý các vụ việc có yếu tố nước ngoài. Việc áp dụng công nghệ hỗ trợ hành nghề - như quản lý hồ sơ điện tử, tra cứu văn bản pháp luật online, công cụ phân tích hợp đồng, phần mềm hỗ trợ tố tụng - vẫn chưa phổ biến. Nhiều văn phòng luật có quy mô nhỏ, thiếu vốn hoặc nhân lực để đầu tư công nghệ; điều này làm giảm hiệu quả công việc và khả năng cạnh tranh trong bối cảnh hội nhập. Bên cạnh đó, áp lực nghề nghiệp, khối lượng công việc lớn và yêu cầu thời gian cao khiến luật sư khó dành thời gian để tự học tiếng nước ngoài, cập nhật kiến thức quốc tế hay làm chủ công nghệ - từ đó năng lực quốc tế bị hạn chế.

Thứ ba, ý thức rèn luyện về chính trị, đạo đức nghề nghiệp của một bộ phận luật sư chưa được chú trọng đúng mức. Trong khi đại đa số luật sư giữ gìn phẩm chất và tuân thủ quy tắc đạo đức nghề nghiệp, vẫn còn những trường hợp chạy theo lợi ích cá nhân, xem nhẹ trách nhiệm xã hội, chưa thể hiện rõ bản lĩnh chính trị vững vàng và tinh thần phụng sự Tổ quốc, phục vụ nhân dân như Đảng ta đã nhiều lần nhấn mạnh. Điều này làm ảnh hưởng đến uy tín và hình ảnh chung của đội ngũ luật sư Thủ đô. Thêm vào đó, cơ chế giám sát, kiểm tra và kỷ luật đối với hành vi vi phạm trong nghề luật sư vẫn còn lỏng lẻo. Áp lực từ điều kiện kinh tế - nghề luật cạnh tranh cao, thu nhập bấp bênh với nhiều người - có thể dẫn đến "tư lợi" nghề nghiệp, hành vi không chuẩn mực để đảm bảo thu nhập hoặc duy trì hoạt động, đặc biệt ở những văn phòng nhỏ, cá nhân.

Thứ tư, cơ chế chính sách về quản lý luật sư và hoạt động hành nghề luật sư còn chưa thật sự hiệu quả. Một số quy định pháp luật hiện hành chưa theo kịp yêu cầu thực tiễn, dẫn đến việc quản lý, giám sát còn lúng túng, thiếu chặt chẽ. Tình trạng “giám sát hình thức”, kiểm tra không thường xuyên khiến nhiều vi phạm hoặc lệch chuẩn không được phát hiện kịp thời. Bên cạnh đó, do sự phân tán và quy mô nhỏ của nhiều văn phòng, tổ chức hành nghề nên việc quản lý tập trung, thống nhất tiêu chuẩn hành nghề rất khó. Cơ chế phân quyền, phối hợp giữa các cấp (Nhà nước - đoàn luật sư - cơ quan quản lý) đôi khi chưa rõ ràng, dẫn đến chồng chéo về thẩm quyền hoặc lỗ hổng trong giám sát. Điều này làm giảm hiệu quả của công tác quản lý chung đối với nghề luật..

Thứ năm, chính sách, cơ chế kích thích, hỗ trợ ổn định từ Nhà nước hoặc đoàn luật sư để phát triển hoạt động trợ giúp pháp lý, phổ biến pháp luật rộng khắp còn thiếu. Vì thường mang tính tự phát, phụ thuộc vào cá nhân tâm huyết, nên rất khó đảm bảo tính ổn định, quy mô và bền vững. Do áp lực mưu sinh và tính thị trường của nghề luật - nhiều luật sư ưu tiên nhận vụ việc có phí, lợi nhuận cao hơn - họ để ít dành nguồn lực, thời gian cho các hoạt động trợ giúp miễn phí, bảo vệ quyền lợi người yếu thế. Thêm nữa, thiếu mạng lưới tổ chức chuyên trách trong lĩnh vực trợ giúp pháp lý, thiếu hệ thống hợp tác giữa luật sư, đoàn luật sư và các tổ chức xã hội. Điều này khiến các chương trình trợ giúp pháp lý, phổ biến pháp luật khó được triển khai thường xuyên, thiếu tính chiến lược và lan tỏa.

Tổng hòa những nguyên nhân trên cho thấy, việc nâng cao chất lượng đội ngũ luật sư Hà Nội không chỉ đòi hỏi nỗ lực rèn luyện của từng cá nhân luật sư, mà còn cần có những đổi mới căn bản về chính sách, cơ chế quản lý, phương thức đào tạo và hội nhập quốc tế.

3. Giải pháp nâng cao chất lượng đội ngũ luật sư Đoàn luật sư Thành phố Hà Nội đáp ứng yêu cầu xây dựng, hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam

Để đội ngũ luật sư Đoàn Luật sư Thành phố Hà Nội thực sự trở thành lực lượng nòng cốt góp phần vào sự nghiệp cải cách tư pháp, xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam, cũng như đáp ứng yêu cầu hội nhập quốc tế ngày càng sâu rộng, cần có những giải pháp đồng bộ, toàn diện và lâu dài. Cần triển khai đồng bộ nhiều nhóm giải pháp từ cấp độ

thể chế, chính sách, tổ chức cho tới sự nỗ lực tự thân của mỗi luật sư.

Trước hết, cần hoàn thiện cơ chế quản lý, giám sát hoạt động hành nghề luật sư. Cần nâng cao vai trò tự quản của Đoàn Luật sư Hà Nội, đồng thời tăng cường phối hợp giữa cơ quan nhà nước và tổ chức luật sư trong quản lý, giám sát hành nghề. Nhà nước, thông qua Bộ Tư pháp, Liên đoàn Luật sư Việt Nam và Đoàn Luật sư Hà Nội, phải xây dựng hệ thống đánh giá minh bạch, khách quan, dựa trên năng lực chuyên môn, hiệu quả công việc và mức độ đóng góp xã hội. Đồng thời, các hình thức kỷ luật luật sư vi phạm cần nghiêm minh, thực hiện công khai, đảm bảo tính răn đe, tạo môi trường hành nghề lành mạnh, cạnh tranh công bằng. Việc ứng dụng công nghệ thông tin trong quản lý luật sư cũng là giải pháp quan trọng, giúp tăng cường tính công khai, minh bạch và giảm bớt thủ tục hành chính.

Thứ hai, nâng cao bản lĩnh chính trị, bản lĩnh nghề nghiệp và đạo đức hành nghề cho luật sư. Luật sư không chỉ là người hành nghề tự do mà còn là những công dân có trách nhiệm xã hội cao. Đoàn Luật sư Hà Nội cần tăng cường giáo dục chính trị, tư tưởng, xây dựng hình ảnh luật sư Thủ đô “vững vàng về chính trị, tinh thông pháp luật, trong sáng về đạo đức, tận tụy với nghề”. Điều này có thể thực hiện thông qua việc thường xuyên tổ chức sinh hoạt chính trị - tư tưởng, học tập nghị quyết của Đảng, kết hợp với việc tuyên truyền, quán triệt các quy tắc đạo đức và ứng xử nghề nghiệp. Đoàn Luật sư thành phố Hà Nội cần có cơ chế khen thưởng, tôn vinh kịp thời những luật sư tiêu biểu, đồng thời xử lý nghiêm minh các trường hợp vi phạm, tránh tình trạng “con sâu làm rầu nồi canh”. Khi bản lĩnh chính trị và đạo đức nghề nghiệp được đề cao, luật sư sẽ thực sự trở thành người bảo vệ công lý, chứ không chỉ là người cung cấp dịch vụ pháp lý đơn thuần. Bản thân mỗi luật sư phải không ngừng nỗ lực tự học tập, rèn luyện để nâng cao trình độ, kỹ năng và đạo đức. Trong bối cảnh tri thức pháp luật thay đổi nhanh chóng, chỉ có tinh thần học tập suốt đời mới giúp luật sư thích ứng được với yêu cầu của thực tiễn, bảo vệ được quyền và lợi ích chính đáng của khách hàng, đồng thời thực hiện tốt vai trò xã hội.

Thứ ba, cần tiếp tục đổi mới căn bản công tác đào tạo, bồi dưỡng nghề luật sư. Việc đào tạo phải hướng tới chuẩn mực hiện đại, gắn chặt giữa lý luận và thực

tiền, chú trọng kỹ năng hành nghề như tranh tụng, tư vấn pháp lý, giải quyết tranh chấp ngoài tòa án, trọng tài thương mại quốc tế, đặc biệt là năng lực ngoại ngữ và kiến thức pháp luật quốc tế. Các trường đại học luật, Học viện Tư pháp, Liên đoàn Luật sư Việt Nam và Đoàn Luật sư Hà Nội phải phối hợp chặt chẽ trong việc xây dựng và triển khai các khóa bồi dưỡng chuyên sâu, chương trình huấn luyện chuyên biệt, mời các chuyên gia trong và ngoài nước trực tiếp giảng dạy. Bên cạnh đó, cần mở rộng các khóa đào tạo chuyên sâu bằng ngoại ngữ, đặc biệt là tiếng Anh pháp lý, nhằm tạo điều kiện cho luật sư đủ khả năng tham gia tư vấn, tranh tụng trong các vụ việc có yếu tố nước ngoài.

Thứ tư, phát huy mạnh mẽ trách nhiệm xã hội của luật sư. Bên cạnh công việc chuyên môn, luật sư Hà Nội cần tiếp tục đồng hành cùng nhân dân thông qua các chương trình trợ giúp pháp lý miễn phí, tuyên truyền, phổ biến pháp luật tại cơ sở, hỗ trợ những nhóm yếu thế trong xã hội. Đoàn Luật sư Hà Nội có thể xây dựng các quỹ hỗ trợ pháp lý, tổ chức mạng lưới "luật sư cộng đồng" định kỳ tổ chức ngày "luật sư vì công lý" nhằm lan tỏa hình ảnh luật sư gần gũi, mật thiết với nhân dân, từ đó góp phần củng cố niềm tin của xã hội vào pháp luật đồng thời góp phần nâng cao uy tín, vị thế trong cộng đồng.

Thứ năm, ứng dụng công nghệ số trong hành nghề luật sư. Trong bối cảnh Cách mạng công nghiệp lần thứ tư, luật sư cần làm chủ công nghệ thông tin, khai thác hiệu quả các phần mềm hỗ trợ nghiên cứu pháp luật, quản lý hồ sơ, tham gia tranh tụng trực tuyến. Đoàn Luật sư Hà Nội có thể xây dựng nền tảng số dùng chung, kết nối thông tin, tạo điều kiện thuận lợi cho luật sư cập nhật kiến thức và chia sẻ kinh nghiệm.

Thứ sáu, tăng cường hoạt động hợp tác quốc tế, chủ động hội nhập sâu rộng với các tổ chức nghề nghiệp và cơ quan tài phán quốc tế. Đoàn Luật sư Hà Nội cần mở rộng quan hệ hợp tác với các hiệp hội luật sư khu vực và thế giới, tổ chức các chương trình trao đổi, thực tập, tập huấn tại nước ngoài cho luật sư trẻ. Đồng thời, cần khuyến khích, hỗ trợ luật sư Hà Nội tham gia các tổ chức trọng tài quốc tế, các diễn đàn pháp lý toàn cầu, để không chỉ học hỏi kinh nghiệm mà còn trực tiếp đóng góp, khẳng định uy tín của luật sư Việt Nam.

Có thể khẳng định rằng, những giải pháp trên nếu

được triển khai đồng bộ và nghiêm túc sẽ góp phần quan trọng trong việc xây dựng đội ngũ luật sư Hà Nội vững mạnh, có chất lượng cao, vừa "hồng" vừa "chuyên", đáp ứng yêu cầu cải cách tư pháp, hội nhập quốc tế, đồng thời khẳng định vị trí, vai trò tiên phong của Thủ đô trong sự phát triển chung của đội ngũ luật sư cả nước.

Trong bối cảnh đất nước ta đang đẩy mạnh toàn diện và đồng bộ công cuộc đổi mới, xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị, nhất là triển khai các chủ trương lớn của Đảng về cải cách tư pháp, việc xây dựng đội ngũ luật sư Hà Nội có bản lĩnh chính trị vững vàng, phẩm chất đạo đức trong sáng, trình độ chuyên môn cao, kỹ năng nghề nghiệp hiện đại, là yêu cầu tất yếu. Đó không chỉ là nhiệm vụ của riêng Đoàn Luật sư Hà Nội, mà còn là trách nhiệm chung của các cơ quan nhà nước, tổ chức chính trị - xã hội, các cơ sở đào tạo pháp luật và bản thân mỗi luật sư với ý thức trách nhiệm và sự rèn luyện không ngừng.

Với lực lượng đội ngũ luật sư lớn mạnh, Hà Nội không chỉ có lợi thế về số lượng mà còn có điều kiện để đi đầu cả nước về chất lượng. Trong thời gian tới, nếu thực hiện đồng bộ các giải pháp đề ra sẽ góp phần xây dựng đội ngũ luật sư Hà Nội thực sự trở thành lực lượng nòng cốt trong việc bảo vệ công lý, quyền con người, quyền công dân; đóng góp tích cực vào sự nghiệp xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa của Nhân dân, do Nhân dân và vì Nhân dân./.

(1) Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia, T.5, tr.641.

(2) Bộ Chính trị (2005), *Nghị quyết số 49-NQ/TW ngày 02/6/2005 về Chiến lược cải cách tư pháp đến năm 2020*.

(3) Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, T.1.

(4) Ban Chấp hành Trung ương Đảng (2022), *Nghị quyết số 27-NQ/TW ngày 09/11/2022 về tiếp tục xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam trong giai đoạn mới*.

(5) Quốc hội (2006), *Luật Luật sư số 65/2006/QH11, thông qua ngày 29/6/2006*.

(6) Đoàn Luật sư Thành phố Hà Nội (2024), *Lễ kỷ niệm 40 năm ngày thành lập Đoàn Luật sư TP Hà Nội*. <https://liendoan-luatsu.org.vn/le-ky-niem-40-nam-ngay-thanh-lap-doan-luat-su-tp-ha-noi/>, truy cập ngày 02/08/ 2025.

(7), (8) Đoàn Luật sư Thành phố Hà Nội (2024), *Đoàn Luật sư TP Hà Nội - 40 năm xây dựng và lớn mạnh*, <https://luat-suhanoi.vn/doan-luat-su-thanh-pho-ha-noi-40-nam-xay-dung-va-lon-manh/>, truy cập ngày 03/10/2025.